

INTERVIEW

'Rabbijn zijn, is heel intens'

Joram Rookmaaker zegt te willen verbinden

Joram Rookmaaker werd afgelopen zondag aangesteld als tweede rabbijn van de relatief snel groeiende Liberaal Joodse Gemeente (LJG) in de stad. Hij hoopt dat er meer mensen onderdeel worden van de gemeente.

door Richard van de Crommert

Rookmaaker, die ook bij de krijgsmacht als rabbijn actief is, werkte al een paar jaar bij de LJG in de hoofdstad: als rabbinaal medewerker. Hij straalt vooral veel optimisme uit.

Heeft deze gemeente een tweede rabbijn nodig?

Ja, de Amsterdamse LJG groeit hard. We zitten inmiddels op ruim 2000 leden. Daarmee zijn we de grootste Joodse gemeente van Nederland. Er zijn hier diensten op vrijdagavond, zaterdag en op alle Joodse feestdagen. We trouwen en begraven. Homo's kunnen bij ons een verbond van liefde sluiten. En rabbijn zijn is heel intens werk. In je eentje kun je die groep van tweeduizend mensen niet de aandacht geven die je wilt. Tegelijkertijd is het lastig om een nieuwe rabbijn aan te stellen als je er een nodig hebt. Het aanbod is niet supergroot.

Zeven jaar geleden werd een nieuwe synagoge gebouwd. Was dat nodig?

We hebben in Zuid een nieuwe synagoge laten bouwen. Ik weet nog dat mensen zich afvroegen of het niet te groot was. Maar we groeien sterk. Dus het is weliswaar een groot gebouw, maar het wordt intensief gebruikt. Het is bij wijze van spreken op de groei gebouwd.

Is de groei te verklaren?

Ik denk dat de groei van onze gemeente komt doordat we mensen betrekken en het Jodendom op een hedendaagse manier beleven. We geven hier Joods onderwijs. Dat trekt gezinnen aan die het Jodendom een plek willen geven en die tegelijkertijd met twee benen in de huidige samenleving staan. We verbinden en houden discussies over hoe je het Jodendom vormgeeft in je dagelijks leven en over verantwoordelijkheid nemen. Wat voor rol wil je in de samenleving spelen? Het Jodendom gaat vooral over wat je doet.

Wijzelf hebben het project 'Leer je burens kennen'

gestart. Dat is een heel groot succes geworden. Binnen dat project hebben we de afgelopen jaren al duizenden scholieren en studenten over de vloer gehad. Uitgenodigd. Om ze te laten zien wat wij hier allemaal doen. Verder onderhoudt mijn collega-rabbijn Ten Brink de dialoog met de Al Kabir moskee hier in Amsterdam.

Wat ik wil in mijn rol als rabbijn is verder bouwen aan een krachtige gemeenschap, maar wel in een moderne tijd. Met veel aandacht voor jongeren. Er komt een krachtige generatie jonge Joden aan.

We staan niet met een vingertje te wijzen. Dat is ook belangrijk. We zijn een pluriforme gemeenschap en ik wil dat zo blijft. Je mag van mening verschillen. Ik ga niet voor een andere bepalen hoe de wereld er uit moet zien.

Wanneer wilde u rabbijn worden?

Sinds mijn veertiende wil ik het kennelijk al. Ik kwam laatst een beroepskeuzetest tegen die ik gedaan heb toen ik zo oud was. Als eerste vraag moest je zeggen wat je wilde worden, zonder dat er naar gedachten daaromheen werd gevraagd. Toen vulde ik in dat ik rabbijn wilde worden, maar ook vulde ik journalist en psycholoog in.

Toch heeft het nog even geduurd.

In 2005 ben ik begonnen met een opleiding. Maar ik kon het toen niet combineren met allerlei andere drukke werkzaamheden en een jong gezin. Maar het zaadje was geplant en wilde me er verder in verdiepen. In 2015 ben ik veel bewuster met de opleiding begonnen en toen heb ik het ook afgemaakt.

Wat wilt u in uw rol als rabbijn voor elkaar krijgen in de stad?

De Joodse traditie is ongelooflijk rijk en divers. Maar soms ook ontoegankelijk. Ik wil het toegankelijk maken. Zo heb ik bijvoorbeeld een nieuwe Nederlandse Hagada gemaakt,

een boek over het pesachfeest, het Joodse pasen en over hoe je die avond voorbereidt. Dat boek, met als titel 'De Brede Hagada', heb ik onder andere samen gemaakt met Paul Mijksehaar, de man die ook de bewegwijzering op Schip-

'Ik wil niet uit angst handelen'

hol heeft gedaan. Dat verhaal hebben we uitgebeeld met bijvoorbeeld pictogrammen. Het is op een heel hedendaagse manier gebracht.

Bent u met het Jodendom opgevoed?

Mijn ouders waren niet praktiserend Joods. Maar thuis was het Jodendom altijd aanwezig, maar impliciet. Pesach vierden we vroeger thuis met matzes op tafel. Mijn ouders hebben ondergedoken gezeten. Het trauma van de Tweede Wereldoorlog en de pijn heb ik meegekregen in mijn opvoeding. De documenten die het Rode Kruis maakte over mijn zestien vermoorde familieleden werden op 4 mei elk jaar

weer tevoorschijn gehaald. Altijd kwamen dan de verhalen over Auschwitz naar boven. Dat is heel confronterend. Op die avonden voelden we met zijn allen de pijn van de vervolging. Tegelijkertijd ontdekte ik al heel vroeg de schoonheid

van de Joodse traditie.

Het fascineerde me. Al toen ik zes jaar oud was, wilde ik Hebreuws leren. Als tiener hield ik spreekbeurten over Israël. Ook ben ik rondleidingen gaan geven in het Joods Historisch Museum.

Amsterdam had voor de oorlog een hele levendige en grote Joodse gemeenschap.

Voor de Tweede Wereldoorlog was tien procent van de Amsterdamse bevolking Joods. Dat gaf een hele andere dynamiek dan nu. Nu is 1 procent van de bevolking Joods. Het liep voor de oorlog allemaal door elkaar heen in de stad. Ze speelden een belangrijke rol in de stad. Zo zette wethouder De Miranda hygiëne hoog op de politiek agenda. Een van zijn slogans was: 'Wil je baden en

zwemmen, dan moet je De Miranda stemmen'. Ook de grondleggers van de vakbeweging kwamen uit de Joodse hoek, met name uit de diamantsector.

Wie zou er meer aandacht moeten krijgen?

Spinoza. Dat is een van de grondleggers van de moderne westerse filosofie. Hij was een voorvechter van het autonome denken. Spinoza was een liefhebber van het debat en van scherp en zuiver denken. Destijds werd hij in de ban gedaan bij de Portugees-Israëlitische Gemeente. Dat zou nu niet meer gebeuren, denk ik. Het belang van het vrije woord is in Amsterdam altijd heel groot geweest, met respect voor elkaar. Dat is wat Amsterdam voor mij is.

Amsterdam is ook de stad waar ruim 60.000 Joden door de nazi's zijn afgevoerd als gevolg van antisemitisme.

Tachtig procent van de Nederlandse Joden is vermoord in de Tweede Wereldoorlog. Dat is tragisch. Ik laat me daar niet door uit het veld slaan. Antisemitisme is helaas van alle tijden. We hebben daar alle joden last van. Alleen vind ik het niet primair een

Rabbijn Joram Rookmaaker: „Het trauma van de Tweede Wereldoorlog en de pijn heb ik meegekregen in mijn opvoeding.”

FOTO RICHARD MOUW

verantwoordelijkheid van mij om dat aan te kaarten. Het is aan de maatschappij om daar tegen in te gaan. Wat wij kunnen doen is weerbaar zijn. Maar we hebben er wel elke dag mee te maken. Het glas van de synagoge is kogelwerend. En er is relatief veel bewaking. We moeten beveiligd worden door de mareschaussee. Er is een volslagen heldere dreiging in Nederland en Europa. Dat is niet prettig.

Iedereen zou zich moeten inzetten voor een hoge mate van verdraagzaamheid. Wij zijn hier tegen jodenhaat, islamhaat, homohaar en andere vormen waarbij groepen mensen tegen elkaar worden opgezet. Ik begrijp niet waarom je denkt dat je eigen leven beter wordt als je dat van een ander kapot maakt. Als rabbijn streef ik naar een betere samenleving. Daar wil ik me voor inspannen. Het zou bizar zijn als ik die verantwoordelijkheid niet kan nemen vanwege antisemitisme. Ik wil niet uit angst handelen.